

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З РАДІАЦІЙНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**ЗБІРНИК
МАТЕРІАЛІВ НАУКОВОГО ФОРУМУ**

21 червня 2023 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 3 від 19.06.2023 р.)

Редакційна колегія:

- Андрущенко Віктор Петрович** – доктор філософських наук, професор, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, член-кореспондент Національної академії наук України, академік Національної академії педагогічних наук України;
- Горінов Павло Валерійович** – кандидат юридичних наук, директор Навчально-наукового інституту права та політології, доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Дранушко Ростислав Григорович** – кандидат філософських наук, проректор з науково-педагогічної роботи (адміністративно-господарська діяльність), доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Сопілко Ірина Миколаївна** – доктор юридичних наук, професор, керівник апарату Національної комісії з радіаційного захисту населення України, головний науковий співробітник Науково-дослідного центру «Інститут сімейної та молодіжної політики імені Олександра Яременка» ННІ права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений юрист України;
- Торбін Григорій Мирославович** – доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;
- Чемакіна Октябринна Володимирівна** – кандидат архітектури, доцент Українського гуманітарного інституту.

П 83 **ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ:** збірник матеріалів Наукового форуму. Навчально-науковий інститут права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 21 червня 2023 р.). – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 396 с.

ISBN 978-966-931-281-5

Збірник матеріалів Наукового форуму «Протидія терористичним актам у міському середовищі» присвячено комплексному вивченню проблеми протидії тероризму у міському середовищі. У збірнику представлено результати досліджень, що детально розглядають правові аспекти боротьби з тероризмом у міському середовищі, екологічні наслідки терористичних актів і стратегії екологічного відновлення, психологічні наслідки для місцевого населення та підходи до психологічної реабілітації, соціальні наслідки тероризму та розвиток стійкого соціального середовища, а також архітектурні рішення для забезпечення безпеки та мінімізації наслідків терористичних актів.

Збірник розраховано для науковців, фахівців та інших зацікавлених осіб, які досліджують проблематику протидії терористичним актам з правових, екологічних, психологічних, соціальних, архітектурних аспектів та охорони здоров'я.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 343.326-048.66(477-21)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-NF_NNIPiP_2023

ISBN 978-966-931-281-5

© Автори публікацій, 2023
© Навчально-науковий інститут права та політології, 2023
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

КОНЧАКОВСЬКА ВАЛЕНТИНА ВАСИЛІВНА,

кандидат юридичних наук,

*доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

МАКАРОВА ОЛЕНА ВАСИЛІВНА,

кандидат юридичних наук,

*заступник директора з навчально-методичної роботи
Навчально-наукового інституту права та політології,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

ВІЙНА ТА ТЕРОРИЗМ

Проблема тероризму не втрачає актуальності вже багато років, адже ціна таких злочинів може досягати максимально негативних наслідків, як для людей, так і для держави в цілому. Тому питання протидії та запобігання тероризму нині вивчають не лише кримінологи, з теоретичної сторони, а й посадовці державних органів, з практичної. Безумовно, з часу виникнення тероризму, як явища, дещо змінилася сама поведінка терористів та організаторів таких злочинів. Проведення терористичних операцій є нічим іншим, як силовим інструментом досягнення певних злочинних цілей. Самі терористичні дії давно вже вийшли за межі держави та набули міжнародного характеру. Крім того, є загрозовими не лише для країни, в якій терористичні акти вчиняються або проводять терористичні спецоперації, а можуть становити небезпеку для всього світу.

Так, підлив дамби Каховської гідроелектростанції – терористичний акт, який вчинили збройні сили РФ 6 червня 2023 року. У зоні лиха опинилося близько 16 000 людей, тварин, близько 80 населених пунктів, природа...

Теракт, який засуджують у всьому світі. Злочин, який ставить під загрозу життя тисяч мирних жителів, тварин, живих істот. Злочин, який руками рашистів призвів до найбільшої екологічної та техногенної катастрофи у світі за останні десятиліття, наслідки якої страшно уявити.

З початку широкомасштабного військового вторгнення росії в Україну мільйони людей впевнилися у безсиллі норм міжнародного права, організацій, основним завданням яких, є забезпечення миру у світі. Тож, руйнування дамби Каховської гідроелектростанції є підтвердженням того, що існуючий алгоритм протидії тероризму, нездатний забезпечити світовий порядок і впевненість у майбутньому.

Підтверджуючи реалії недієвості міжнародних правових норм із зазначеного питання, згадаємо події 2014 року, коли РФ у лютому розпочала неоголошену війну проти України і на дипломатичному рівні не визнавала і не визнає досі зовнішньої військової агресії щодо України. А при трактуванні подій в Україні використовує риторичку про внутрішній конфлікт в Україні, саме згідно

з заявами української влади, для відсічі російської агресії навесні 2014 року був обраний саме правовий режим антитерористичної операції через термінову потребу провести вибори президента і парламенту [1]. Як бачимо, дана антитерористична операція переросла у затяжний збройний конфлікт.

З початку широкомасштабного військового вторгнення росії в Україну журналісти й науковці почали апелювати новими термінами, такими, як рашисти, кошмарити, терор... Більше того, такі поняття, як «тероризм» і «терор» часто вживаються у тотожних значеннях, не надаючи уваги, в якому контексті чи описуючи які події, вживаються ці терміни.

Проте ми маємо розуміти, що підміна термінів не гарантує безпеки. Розробка чогось у науковій площині не гарантує дотримання норм на практиці. Головна задача – розмежування понять, з метою правильної кваліфікації злочинів та застосування закону.

Водночас, тлумачення одного і того ж правового терміну відкриває шляхи для ухиляння від правильної кваліфікації суспільно-небезпечних діянь, як наслідок відкриваються можливості для уникнення покарання.

На сучасному етапі розвитку суспільства, в епоху глобалізації, важливим є розуміння значущості та правильності ведення державної політики, налагодження міждержавних взаємовідносин та підтримки держав-друзів. Сучасні технології, які заповнили абсолютно всі сфери суспільного життя, диктують свої правила та ставлять жорсткі вимоги до кожної людини. Про такі невід'ємні цінності, як життя, здоров'я, свобода, безпечні умови життя та інші, за які нині бореться український народ, які задекларовані, у першу чергу в Статуті ООН, Загальній декларації прав людини, Декларації прав дитини та інших міжнародних правових актах, у сучасному світі мають бути гарантовані. На жаль, можемо констатувати, що декларації не діють. Водночас, цінність гарантій задекларованих прав і свобод на міжнародному рівні мало б полягати у тому, що вони мають гарантуватися і бути еталоном на який ніхто не в праві посягати, адже такі права не нав'язуються, а узгоджуються більшістю. Проте, як виявляється, український народ має доводити право на життя, віддаючи найцінніше.

Вважаємо, що дієвість положень нормативно-правових актів залежить від наступного:

- 1) чи будуть люди відповідати за наслідки своїх діянь;
- 2) правовиховання не може гарантувати дотримання законів, а от обізнаність у праві може служити певною гарантією та профілактикою злочинів;
- 3) правові норми мають стати фундаментом у просторі забезпечення невід'ємних прав і свобод;
- 4) наявність сильного громадянського суспільства, яке б змогло підтримати державу та об'єднатися у скрутні часи заради майбутнього та подолання ворога.

Переконані, лише верховенство права, відсутність безкарності та беззаперечне дотримання прав людини є запорукою успіху з протидії проявів тероризму. На жаль, говорити про знищення злочинності і, зокрема, тероризму не доводиться і виглядає надто утопічно, адже скільки існує людство, стільки є злочинність.

Завершуючи, хотілося б згадати беззаперечні слова відомого італійського юриста, філософа, реформатора Чезаре Беккарія, який вважав, що остаточне

викорінення злочинів неможливе, бо вони породжуються «загальною боротьбою людських пристрастей, а це боротьба вічна, як вічні і незмінні почуття людей» [2, С. 236].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антитерористична операція на Сході України. 2023. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 07.06.2023).
2. Панов М. Чезаре Беккарія і його славнозвісний трактат «Про злочини та покарання» (до 250-річчя опублікування). Право України. 2014. № 9. С. 226–244. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7056/1/Panov_226.pdf (дата звернення: 07.06.2023).